

ŞER'İYE SİCİLLERİNDE GEÇEN TÜRKÇE KİŞİ ADLARI

Halit ONGAN

Türklerin, Müslümanlığı kabul ettikten sonra Fatma, Zehra, Zeliha, Ahmet, Mehmet, Abdullah.. vesair Arapça adları benimsiyerek günümüze kadar kullanmakta devam ettikleri, bu arada Fars-

çadan da aldıkları Keykubat, Keyhüsrev, Bahşayış, Dürdane, Gevher, Gülizar, Jale, Nejat.. gibi bazı adları yüzyıllar boyunca yaşattıklarını biliyoruz.

Halbuki, bir çok eski belgelerde

sık sık rasladığımız gibi, mülga Şer'îye Mahkemelerinden müzelerimize devrolunan Şer'îye sicillerinde öz Türkçe veya Türkçeleştirilmiş şekilde bir takım kadın ve erkek adlarının kullanıldığı görülmek-

tedir.

Öz Türkçe veyahut aslı Arapça ve

Farsça olup ta hazan evveline, hazan

sonuna Türkçe diğer bir kelime eklemek suretiyle Türkçeleştirilerek alınan bu isimler, Türk Ulusu'nun, bilhassa Türk köylüsünün, bu gün olduğu gibi ulusal gele-

neklere vaktiyle de ne dereceye kadar

bağlı kaldığını açıkça belirtmektedir.

Diğer taraftan, yine bu belgelere göre, Zimmi [*] kelimesiyle vasıflandırılan ve Müslüman Türk topluluğu içinde yaşamakta devam eden Yahudi, Ermeni ve Rum gibi Müslüman olmıyan zümre- nin de -ihtida edenler hariç- bu çeşit Türkçe adları kullanmış olması cidden dikkati çekicidir. Bu hususlarda okuyucularımıza fikir verebilmek için Ankaralı'nın en eski defteri olup (I) numaralı ve 991 • 992 (1583 - 1584) tarihli Şer'îye Sicilinde rasladığımız Türkçe veya Türkçeleştirilmiş kişi adlarının bir listesini

alınmış ve Arap harfleriyle yazılışları aynen gösterilmiştir. Bundan başka, adı geçen sicilde rasladığımız bu künyelere ait belgelerin numaraları da verilmiştir: Adamcanı (Veled-i ..\, r'i dimekle

ma' -ruf zimmi	242.
Ağabey (..\, l:ci ibn Hasan)	807.
Ağca (Ahmet bin -<f) .	1028.
Akbaş (Minnet bin J-ıı) Akkoca (Karye-i Kırkpınardan	814.
... ; ;i)	116
Altırtırmak (Kasap \...,_ ; ¹¹).	146.
Arslan (Boyacı ..).1-;:1 nam zimmi).	1065.
Arslan (c)A : ¹ bin Mustafa).	860.
Arslan (.:Y J ¹ veled-i Yakop nam	
Yehudi).	860.
Asılbey (.,l, J.. ı).	70.
Asılhan (.,t,l.. bin Hamza).	825.
Atlubey (İbrahim bin o.l.l, i ¹).	463.
Ayazbez (Abdi bin o.l.l, ;t;i).	642.
A)dın (.:r.-o. biniAhmet).	68.
Aykut (*Ji, 1 bin Habip).	820.
..	
Ayrancı (o.s ^{o1} 1 bin Halil).	292.
Baba (bin Bayburt).	425.
Bahşi (.,,;:, bin Ali).	607.
Bahşi (\\$ - veled-i Yanuş nam	
zimmi).	261.
Balı (J bin Cafer).	947.
Bayburt (Abdurrazak bin •- ı)	554.
Baylı (Ferruh bin J!) .	481.
Bayram (Kayın Atam Hacı r ¹ ı:!) .	459.
Bayram (r ¹ ı:! veled-i İnebeyi nam	
zimmi).	498.
Bektaş (J-ı: bin Yayla).	175.
Beşe (.,,!! bint Kasım).	756.
Budak ('-""·bin Ahmet).	933.
Budak (Tanrıverdi veled-i Jl.,_ nam	

sunuyoruz. Bu adların yanlarında, asıl
metinlerdeki künye kayıtları olduğu gibi

[*] Zimmi: Arapça {zimmet} ten yapılmış olup
vaktiyle himaye altında olan gayr-ı Müslim reayaya
denirdi. (Şemsettin Sami• Kamus-ı Türki. 1317. s:
649)

zimmi).	206.
Budala (1..1. bin Salı).	410.
Bula (-1.,_ bidt Erkulu).	102 7.
Bulgar (Seydi bin ..1.-1:).	27.
Butak (...1.:. bin T urahan)	27.
Büyüker (Nasuh bin ..1 .!1J:).	84.

Ciğer U oğlu Yunüs).	83.	Hoca (• ı,;. veled-i M..!lv).	509.
Çalapverdi (s,,_... bin Şaban).	218.	Hudaverdi (.s,,_... bin Seferşah)	103.
Çalış (Sefer bin _..J).	500.	Hudaverdi (.s.,_... nam Zimmi).	609.
Çelebi (uh bin Şeyh Paşa).	667.	İboca (_... bin Habip).	1058.
Çepni (...; bin Sevindik).	936.	idil (Nebi bin J.c. ¹).	566.
Çırac (..i ¹ ; bin Hasan).	316.	İaldı (s-!Jt ¹ bin Yayla).	175.
Çiçek (Karlının hemşiresi .ıı';').	965.	İlhan (:ıL h. ¹ bin Güvendik).	212.
Çimşek (Ll...z; bin İmirşah).	209.	İmir (-:• ¹ bin Himmet).	591.
Çürük (Memi oğlu Ahi !ı;.	576.	İnandık (Veli bin ...;v ¹).	502.
Dede { •" bin Seydi).	181.	inci (ı.s•" bin Abdullah).	781.
Dedebalı (Musa bin J ,,) .	584.	İne (Mehmet hin •...').	822.
Dedebey (a._» bin Hüseyin).	957.	İnebey {a. <... Subaşı).	1107.
Dedeği (Piri bin S»).	865.	İnebeyi (Şahkulu bin S! ;...).	1.
Dedekoca {..,' •• bin Hacıbey).	199.	İnehan (_...<... Subaşı),	100.
Döndü (İbrahim kızı ";,,).	1009.	İnehoca (İbrahim bin •';,;...).	649.
Durak (..i ¹ .ı.ı. bin Turgut).	836.	İsmihsn (:ıı;... bint Mustafa).	194.
Durak (..i ¹ ;ı. bint Gökçe).	500.	İvad (!-! bin GaziaFakı).	251.
Duran (:ıı ¹ ;ı. bint Piri).	1055.	İvat (Veli bin ...:ı ¹ , •)	121.
Durdu {ıS'Hi. bin Ömer).	12.	İva t ..ı ¹ .ı bint Sinan nam	
Durmuş (_...•J,ı. bin Bayram).	802.	Zimmiye).	491.
Durmuş {İstifani veled-i cr•J,ı. El-		İvatı (;ıL... bin Bayram).	1062.
Zimmi).	202.	Kabak {Mustafa bin ...; } .	203.
Dursun (:ıı,J,ı. veled-i v"; nam	423.	Kara (•} bin Hüseyin).	115.
Zimmi).	688.	Karabıyk (Hüsam bin 3:- 0}).	922.
Duyduk (...;_ı. bint Veli).	18.	Karaca (• •} bin Mehmet).	493.
Efendi {Hasan bin .s.ı;ı'.	42.	Karadiken (Mehmet bin ...; , •)).	793.
Efendibula (ıı,ı 15.ı;ı bint İmir).		Karagöz (Yunüs bin ;,r •ı').	673.
Ela.göz (Elli dördüncü bölükten		Karagöz (,r'.) veled-i Arslan	
ı; ,r 1ı)	1094.	nam Zimmi).	161.
Emre (•ı" bin Mehmet).	892.	Karaman (.ı\..} ve Hüsrev nam	
Emirhan {Abdi bin .ı.ö. -"A ¹).	336.	Zimmiler).	581.
Erbudak (;ı.ı. ;ı binAli).	43.	Karkın (Balı bin 0'.J;).	463.
Erdoğdu (İbrahim bin .s.ıc.ı. ;ı).	121.	Karlı (J;ı; bin Halil).	1053.
		nam Zimmi).	1034.
Gödebey (Balı bin .ı.h. ••,r).	398.	Kayabeşe (...!ı! ıı nam hatun).	930.
Gökçe (-.f_ı Fakı ibn..).	900.	Kayas (Cafer bin .ıııııı).	272.
Güldede (« JS" bin Ömer).	936.	Kıdimeri (Arefe bin .s;ı r-';).	324.
Gülgen {;:SCJ,r bin Kayabalı).	161.	Kılıç (:ı3 nam kimesne)	922.
Güllü (ı.sıı" bint Hamza).	77.	Kızlarbeyi {Abdullah kızı S! J; ;} .	45.
Gülümur (ı,ı ¹ JS" nam Zimmi).	590.	Kivan (:ıı ¹ .r.r bin Abdullah Köle).	40.
Gülüm (r,r bin Durak).	645.	Kaca (• ;; bin Hızırbalı).	375.
Gülümbalı {J r bin Hazırbalı).	250.	Ksçı (ı3;ı El-Mütevelli).	338.
r Güvendik (ll...;r bin İvad).	470.	Konur (Seyyidullah bin J,r;).	66.
Haçgülü (J,fıCıo. nam Zimmi).	628.		
Hanağa (i ,ı. bint Galal. Zimmi-			
ye).	1036.	Körpe (İvatı bint -...ı,r).	244.

Körpe (.,.,.,< veled-i Sultanşeh nam Zimmi).	180.	Şehri (tSJ.,; veled - i May. trJJ _).	268.
Köşker (Ali bin J'i:J.,r).	686.	Şener (Mehmet bin j.!).	148.
Kubad ,i,; bin Budak).	918.	Şenlik (U bin İsmail).	841.
Kulderviş (-fJ;• J,;).	157.	Tanrıverdi (.,•J.J .s.,f:..: veled - i Bu-	
Kulı (J,• bin Çelebi).	500.	dak nam Zimmi).	206.
Kurt (•,;1 bin Abdullah nam Acemi oğlanı).	455.	Tanrıvermiş (_.,J.J ,Jr:; bin Ahi Kethuday - 1 hısar - 1 Ankara).	46.
Kurt (•.1,1 nam Yehudi).	997.	Tanrıvermiş (Kirkor ve anası Sa.re	
Kurtçu (.,..{.,; bin Seydi Ahmet).	899.	o,; bint J•.,_ .s}.:;).	1034.
Kutlu (5'I)),	431.	Taptık P'.u, bin Kaya).	686.
Kutluhan (Yusuf bin .,l.:. .111).	901.	Tat (Ali bin ...L.).	594.
Küçük (" ;;/bin Yusuf).	635.	Tatar (Abdi bin ;1.-q,	639.
Mahbeşe (.:!!.. bint Yakup).	416.	Tatar (Serkis veled - i ;L.; nam Zimmi).	168.
Menteş (_!:-... veled-i Salamon).	526.	Tatkız (_i,11, bint Cafer).	591.
Menteşa (Ali bin l!:...).	861.	Terpeşe (•.:.; bint Torbey).	899.
Oğulbey (Mehmet bin "'-1.J,<-,1).	190.	Tezbula (.,l.,_.,; bint İlyas).	701.
Orhan (Veli bin .:11,;n').	71.	Torbey (Yunüs Demirci ibn -1. ;,1.).	899.
Oruç (.:J.J' bin İskedder).	872.	Torum (r1,1. bin Osman).	521.
Ödemiş (Mustafa bin :.,.,.,).	901.	Turahan (Budak bin :.L. •n.).	27.
Paşa <1::J: bint İvatu).	213.	Turgut (Veli bin ,.,;!,.).	583.
Pirce ('-'! bin Bedri ;).	825.	Turhan (Mehmet bin .:1' _.,1.).	1102.
Pirkulu (J,; , bin Kalender).	746.	Uğurlu (JJ,1 bin Abdullah).	314.
Pirli (Cafer bin J,;).	424.	Ülubey (.,.,_ .,1,1 bin Veli).	485.
Salı (Budala bin J1).	410.	Ulukatun (:1,1. • ,1,1 bint. ..).	355.
Saltık (Hacı _.:11..).	93.	Umur (Mehmet bin n,1).	499.
Sarı ('-1., bin Ala.ettin).	571.	Ümmihan (-1;.. -1' bin Mehmet).	676.
Sarıca Satılmış bin (•-) .).	928.	Ümmihani (.,;1;:•1 bint Yakup).	968.
Saruhan (.:11:..:it binAlihan).	205.	Yağmur (Bahşı bin Şeyh J,;).	401.
Satılmış(.,.: ,.,, bin Musa).	391.	Yavan (:1'.•. bin Hüsrev).	805.
Seferşeh (Şehbula velee-i .....,j- nam Zimmi).	61.	Yaya (Mehmet bin).	1052.
Sevindik (!l,;.,, bin Güvendik).	709.	Yayalu (A:•. nam köle).	708.
Sökükçü (ç:;_:_ oğlu Mustafa).	415.	Yayla (:Y:.. bin Mahmut).	175.
Şahana (v1 .; bint Balı).	547.	Yenibey (Halil bin !1_ 51).	150.
Şahbeşe (.,!! .; bint Pirce).	815.	Yerdimbey (Alempşah bint ,• .).	975.
Şahbula (.,l.,_ .,.,, bint Tatar nam Zimmiye).	180.	Yetilmiş (_.:1.1. bin Ahmet).	330.
Şahkatun p,i,1; .1.).	742.	Yıldırım (tJ'1 binŞahkulu).	924.
Şahkulu (Ji .l., bin Ali).	282.	Yonga (Ahmet Çelebi bin '•1').	802.
Şehbula (.,l.,_ ,.,, veled - Seferşeh nam Zimmiye).	61.	Yörük (Melike bint !1.,.).	708.
		Yurt (Mustafa bin >;-").	689.
		Yümdede (•» n'. bin Ramazan).	90.

